

men saaledes som Lovforslaget nu lyder, vil der Intet være til Ginder for, at der afkræves dem endog 2 eller 3 pCt., kort sagt Svadsmøhelst. Jeg tror ogsaa, at Bestemmelsen med Hensyn til det Ubegrændsede i den solidariske Ansvarlighed for Medlemmerne i Foreningen, er af den Betskaffenhed, at man maa være yderst betænkelig ved at lade denne Lov komme ud i Verden i sin nuværende Skikkelse. Herimod vil man ganske vist indvende: Ja, men de Vedkommende have jo deres fulde Frihed til at lade være med at gaa ind i disse Foreninger, thi der er jo Ingen, der tvinger dem derind. Dette er ganske sandt; men naar Meningerne selv her i Thinget ere saa forskellige om, hvorledes det vil stille sig med Hensyn til Rentefoden og med Hensyn til den solidariske Ansvarlighed, og naar man tillige betænker, at hele Husmandsstanden maa faae det Indtryk, at her er der et Gode, som fra Statens Side bliver kastet ud til den, saa vil der, i alt Fald efter min Mening, være grumme lidt Anledning til at tro, at de Vedkommende ikke med Begjærighed skulde gribe dette, og at de i den oprigtige Tro paa, at dette er et Gode, som tilbydes dem, ville kappes om at gribe det. Jeg tillader mig altsaa at fremme inod dette Lovforslags endelige Bedtagelse af de af mig ansættede Grunde, nemlig — jeg skal recapitulere dem i al Korthed —: fordi man af Foreningen udskyder de Husmænd, som bo paa Kjøbstadgrund, fordi man af Foreningen udstøder de Husmænd, som bo i bedre og frugtbare Egne og have 1, 2 eller 3 Røer, fordi man ved denne Udstødelsen forøger Faren for den solidariske Ansvarlighed i en meget høi Grad, og endelig fordi Laanene istedetfor at blive billige ville blive i høi Grad dyre. Jeg forbeholder mig imidlertid fuld Handlefrihed, hvis Loven skulde komme tilbage hertil med en fordoblet Maximaltaxationssum, med en Optagelse af Husmænd paa Kjøbstadjord, og med en Sum fra Statskassen til Administrationsudgifter og til Udredelse af Taxationsomkostninger, kort sagt, hvis den skulde komme tilbage saaledes, at man kan supponere, at Renten ikke vil overstige 5 pCt. Jeg vil da forbeholde mig fuld Handlefrihed, thi jeg vil gjerne hørde for mig saa godt som for Lovens tvrigte Venner, at de Interesser, som dette Lovforslag ganske vist har til Hensigt at fremme, ikke i mig have nogen Fjende, men tværtimod en oprigtig Ven.

Formanden: Det ærede Medlem har ikke favnet Berettigelse til endog udfølgelig at motivere sin Afstemning i denne Sag, da ingen af de Betragtninger, hvorpaa det ærede Medlem støttede det Resultat, hvortil han er kommen, kunde siges at ligge udenfor Sagen; men flere af disse Betragtninger vare dog efter deres specielle Bestaf-

senhed saadanne, at de hellere maatte være fremkomne paa Sagens tidligere Trin, hvor der da kunde være blevet givet dem nogen Indflydelse paa selve Lovforslagets Affattelse, hvorimod de ved at fremkomme nu i sidste Dieblit alene vilde kunde have den Virkning at blive Momenter enten til Lovforslagets Forkastelse eller til dets Bedtagelse, altsaa en meget mere indskrænket Indflydelse. Det er saaledes navnlig af Hensyn til Sagen selv, og forbi vore Forhandlinger i det Hele ogsaa for andre Sagers Vedkommende vilde være mindre vel tjente med, at det oftere gif saaledes, at jeg har gjort denne Bemærkning.

Ordføreren: Da jeg hørte dette lange Foredrag, var det naturligvis ogsaa min første Tanke: Sid vi havde faaet det noget før, og jeg havde lidt ondt ved at holde min Opmærksomhed vedlige, fordi det ærede Medlem i den første Halvdel af sit Foredrag kom med mange forskellige Bemærkninger, som han derefter efterhaanden lod falde allesammen. Han lod den statsøkonomiske Side falde, han lod den sociale Side falde o. s. v., og derfor mener jeg, at saa kan jeg ogsaa lade de Udtalelser og det Skjæve i disse Udtalelser falde og ganske simpelt holde mig noget nærmere til Realiteten, navnlig til de Bemærkninger, han gjorde, ikke om sociale og politiske nationaløkonomiske Forhold i Almindelighed, men mod Lovforslaget. Der vil jeg da først fremhæve de Udtalelser, der kom fra det ærede Medlem, at han ansaa det for en Ulykke, at Eiendommene her i Landet vare forgjældede. Ja det er ikke nogen meget dybsindig Bemærkning, om jeg saa maa sige. Det er vi Alle enige om, at Gjæld er en Ulykke, enten det er den enkelte Mand eller Landet i det Hele eller Eiendommene, der ere behæftede dermed. Det er slet ikke det, der er Spørgsmaal om her; lad os tage Sagen ganske simpelt. Det, der er Spørgsmaal om, er, at Folk trænge til Laan, og at de ikke kunne faae dem, og vi skulle se at hjælpe dem til at skaffe dem dem. Nu har Regjeringen i sin Enfoldighed, og vi Andre ogsaa, troet, at naar der fremkom stærke Ønsker fra visse Sider om at faae Laan, som negtes de Vedkommende ved andre Pengeinstitutter efter de Forhold, hvorpaa de ere indrettede, saa maa vi skaffe dem andre Hjælpemidler. Her er der dog Tale om myndige og forstandige Folk, og man skulde synes, at det var rigtigt og godt at hjælpe dem til saadanne Laan; men det ærede Medlem gaar aldeles den modsatte Vej, han siger: Det er en Ulykke for Husmændene at faae Laan, og det skulde vi se at holde dem fra. Ja, jeg tør ikke sige, hvormeget han har Ret i denne Betragtning; men jeg tror dog, at, dersom man vilde spørge Husmændene, vilde